

העם
יום יתגלגלו

אל האזרח הרגיל, היתה הידיעה רק : דוד בן-גוריון מינה ועדת-חקירה בדוק אם ההאשמות נגד פנחס לבון, שש שנים, היו נכונות או בדויות. זה, שלא ידע מה היו ההאשמות, לא היה לגלות ענין רב בבדיקתן. אולם מסויימים בארץ, המכירים את האזרח בוריון, נאחזו בקדחת התרגשות. ידעו כי מאחורי סילוקו של לבון היה בטחון עמדה תחילת המאבק היה כיום את חותמו על המדינה כולה: בין נעריה-הזוהר של בן-גוריון לבין מא"ל, הם ידעו גם כי מאבק זה באופן הרוק לבן-גוריון עצמו. אות החקירה לא יתח עוד מיסמך באחת המגירות. אם יוכח כי לבון בטענותיו, יתגלגלו ראשים פוליטיים הדבר עשוי להביא לסיום חסוף קאריירתו הפוליטית של שמעון פרס. ושרה של צעירים שאפתנים. יוכח כי ההאשמות היו נכונות, עשוי להכניע סופית את הכף במא"ל, ל-

הרבה יותר אכזרית ושפלה מכפי שנראתה. הפרשה החלה כאשר החליט דויד בן גוריון במפתיע, בסוף 1953, לפרוש לשדה בוקר. הפרישה לא היתה זמנית, אלא מוחלטת. לסיים את ימיו בחיי עבודה ויצירה, כסמל חלוצי חי לאומה כולה. אולם הרקע האמיתי של הפרישה היה פחות פילוסופי. באותם הימים הגיע בן גוריון למבוי סתום במסלגתו. העסקים החתיקים הצרו את צעדיו על כל צעד ושעל. אפילו בשטח מדיניות-החוץ לא ניתן לו לנקוט בקו הקיצוני שנראה לו. רוב המסלגה ולשופי הקואליציה תמך במשה שרת. כך נולד רעיון הפרישה. בן-גוריון שמע לעצת יועציו הצעירים, ששיכנעו אותו כי המדינה לא תוכל להתקיים אפילו חודש אחד בלעדיו. הוא היה בטוח שיוורשו בתפקיד ראש-הממשלה יכרע תחת נטל העול, כי ההימנים יקומו נגד הממשלה הבלתי-מוכשרת ויקראו לו לחזור ולהציל את המדינה. ואז, ביום הנצחון, יחזור ביגיי — כך גיבאו לו היועצים — לירושלים, יכתוב למעט לגה את התנאים שלו, ויהפוך למעשה שליט יחיד במדינה.

הבלה מאורגנת. בן-גוריון הציע את ראשות-הממשלה לפנחס לבון, אך הלה סירב. רב התפקיד עבר לדידי משה שרת. לבון קיבל את תפקיד שר-הבטחון. ערב העברת הסמכויות קרה משהו מוזר. ההגיון היה מכתוב כי ייתן לשר-הבטחון החדש לבחור לו את עוזריו כאוות נפשו. תחת זאת השתמש בן-גוריון בימיו האחרונים, שיחרר את מרכזי מקלף מתפקידו מינה רמטכ"ל חדש: משה דיין, המטיף היקיצוני ביותר לקו האקטיביסטי הבן-גוריון. גי. שמעון פרס, גם הוא בן-ישיבה בן-גוריון בעל שאפתנות לוחטת, נשאר בתפקיד מנהל משרד הבטחון. מן הרגע הראשון שנכנס לבון ללשכת שר-הבטחון, הבחין באהירה מוזרה האופפת אותו.

לבון מי אירגן את הקנוניה?

את לבון — ואת כל צמרת ההסתדרות ככוח המתחרה על השלטון. וולם לא היתה מונחת קופה כה גדולה שולחן של מישחק פוליטי במדינה. המעטים היודעים את הקלפים, יעצרו גשימתם בסיבוב המכריע.

חקירות

זון ממונה-קריסטו

מרת הפוליטית של המדינה נודעו השיתפתחויות דרמטיות. באחת הפרשות החרת ביותר שהזיקו אי-פעם למדינה. הוכרח לבון להתפטר. **שבון הפרישה.** לפרשנים המעטים בו מקרוב אחרי נסיבות סיטוריו של ה, לא היה הדבר בגדר אפתעה, אם כי ת הוכיחה כי שיטת-הביצוע היתה וביניהם העולם הזה, שרמו על השלות זו כמה פעמים.

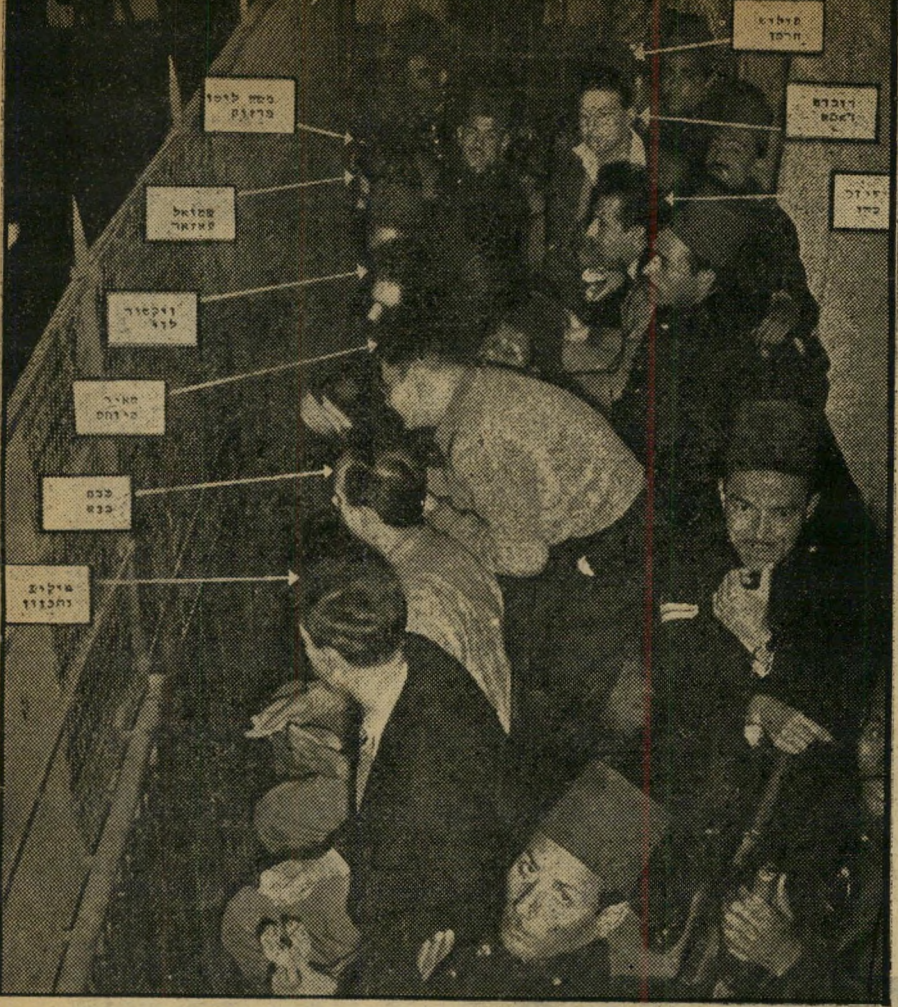
ענין חשוב פנו ראשי המשרד אל האזרח בשה-בוקר. תוך זמן קצר קרו מקרים שהעכירו סופית את האחירה.

הגיעו לנקודת-הרתמה. **דרוש: משבר מלאכותי.** בינתיים עברו החודשים, והנבואות על קריאת אס. או. אס. לאומית לא נתקיימו. שרת כיהן כראש הממשלה, שום משבר לא אירע. לפתע אחז את הורעה משדה-בוקר פחד נורא: שמא ייכנסו העניינים למסלול חדש, העם יתגלגל לממשלה החדשה, ובן-גוריון שוב לא יהיה אלא זכרון מן העבר.

בקיץ 1955 עמדו להתקיים הבחירות לכניסת השלישית. בן-גוריון חשש שאם ינהל שרת את מלחמת-הבחירות של מפא"י, ואם מפא"י תצא מן המבחן ככבוד, יהיה פורש הדבר סיום קאריירה הפוליטית של ראש-הממשלה-השעבר. הוא החליט שלא לחכות לקריאה שלא באה, לחזור מיד לזירה. איך אפשר היה לפשות זאת מבלי להיראות כזקן מוכה, החוזר בתשובה? היתה רק דרך אחת: ליצור משבר מלאכותי שישלך את שר-הבטחון החדש מתפקידו. יביא לקריאה חדשה לבן-גוריון לחזור לתפקיד זה. היה ברור כי במקרה זה יהיה בן-גוריון ראש הממשלה למעשה, וכי אחרי הבחירות יחזור לתפקיד זה גם להלכה.

יתכן כי בן-גוריון עצמו לא ידע כיצד יאורגן משבר כזה. עוזריו היו יותר קיצוניים מננו. כי הם ידעו שבלי בן-גוריון אין להם שום עתיד. אנשים כמו שמעון פרס, יכולים לעלות לגדולה רק על גבו של "הזקן".

הפתרון: דיקטטורה. המשבר המצוי פה הגיע בדיקנות נמרצת. בסוף שנת 1954 פרשו נשמרו בסוד כמות. העיקר: לבון נאשם באחריות לפרשה שגרמה למדינה נזק פוליטי ובחזונו ממדרגה ראשונה. לשוא טען לבון כי ההתלטה באותו ענין נתקבלה בממשלה, וכי אושרה על-ידי משה שרת. לשוא אמר כי הועלמו ממנו הפרטים העיקריים, וכי הענין אורגן מאחורי גבו. בעזרת מיסמכים ועדויות הוכח שהעדויות התקירה כי הוא אשם. לא נשארה שום ברירה אלא להתפטר. שרת, שלא נתן לו (המשך בעמוד 10)

בתא הנאשמים

עשרה מתוך 11 היהודים שהואשמו בריגול, מוקפים על-ידי שוטרים מזוינים. תמונה שהתנהל במצרים המשפט, לפני שש שנים.

פני שש שנים בדיוק הועמדו 11 יהודים מצריים לדין, בפני בית-דין צבאי בקאהיר. האשמה שהועלתה נגדם: בריצת פעולות ריגול ומעשי תבלה בתוך מצרים, לפי פקודה מישראל. היה זה המשפט הראשון מסוגו במצרים, והוא התנהל בד בבד עם שני משפטי-ראווה אחרים, נגד מנהיגי האחים המוסלמים. על כן הוקמה מיד הצעקה כי משפט "המרגלים הישראליים" לא בא אלא לשם צרכי תעמולה פנימיים של משטרו הצעיר של נאצר. על מה נטב משפט זה? לפי טענות התביעה החלה הפרשה בראשית שנת 1951, כאשר מצרים היתה נתונה עדיין למשטרו של פארוק. כתב שבועון הכת הצבאית, "אל-תחריף", בגיליון 21 בינואר 1951 נערכה פגישה סודית בהשתתפות כמה מן הקצינים הבכירים של הצבא הישראלי וכמה מראשי שירותי המודיעין שלו. בפגישה זו השתתפו גם כמה מן הספקידים האחרונים ביותר בי שירות המדינה ותוצאות דיוניהם נשמרו בסודיות מוחלטת. כתום שעות מספר הסי' תיימה הפגישה. אחרי שנתקבלה החלטה חשובה ביותר, על ביצוע ההחלטה הופקד אחד בשם אברהם דר, מטובי קציני המודיעין הישראליים. במשך הימים שלאחר מכן — לפי המקור רות המצריים — התנהלה התכתבות בין תל-אביב לבין סוכנים ישראליים בצרפת. סוכנים אלה העבירו הודעה סלגראפית לדוקטור ויקטור סעדי בקאהיר, כי עליו להת' כונן לקבל את פני רבי-סרן אברהם דר, שייצג עצמו בשם "מיסטר ג'ון דארלינג". הדוקטור ויקטור סעדי, כפי שהוגדר על ידי התביעה המצרית, היה ציוני נלהב, שי הצליח להקים ארגון מחתרתי קטן במצרים, בשם ביחד, למטרות ריגול והעברת יהודים מצרים לישראל.

בית-הספר למהגרים ביפו

תחילת 1952 עזב ג'ון דארלינג את מצרים, אחרי שהשאיר בידי ויקטורין גיניו סכום של אלף לירות מצריות, למימון פעולות הרשת, שהוקמה בינתיים בקאהיר ובאלכסנדריה. חברי הרשת נבחרו על-ידי דוקטור סעדי וויקטורין, וקבלתו לאירגון החשאי אושרה בכל מקרה ומקרה על-ידי ג'ון דארלינג עצמו. בראש הסניף הקאהירי הועמד חברו של סעדי לפקולטה לרפואה, הד"ר משה ליאטו מארווק, רופא בבית החולים היהודי בקאהיר. על הסניף באלכסנדריה פקד צעיר בשם שמואל עזר. ד"ר סעדי עצמו יצא מן התמונה והפיקוד על הרשת כולה נמסר, לדברי המצרים, לידי ויקטורין. הקשר בין ויקטורין לבין ג'ון דארלינג נמשך זמן-מה באמצעות מכתבים. יום אחד הודיע ג'ון כי על משה מרווק, ויקטור לוי, רובר דאסה ופיליפ נתנון לנסוע לישראל. הארבעה נסעו לצרפת, הועלו שם על סיפון אניה ישראלית ללא דרכונם המצרי. יעדם מה שהמצרים כינו בשם "בית-הספר למודיעין" של צה"ל.

שוב הכניסו המצרים יהודיה אל תוך הממנה. הפעם: קצינה ישראלית בשם רחל, שלימדה את המרגלים המצריים את סודות הכימיה וחומרי הנפץ. היא גם העבירה אותם קורסים באלחוט, בצופו, בטופוגרפיה ור קריאת מסות, ובצילום. הקורס נערך, ל-דברי המצרים, בבית נטוש ביפו.